

Tillit på Åland

– Mörka moln eller fri horisont?

Program

Kl. 13.00 Lantrådet Katrin Sjögren hälsar välkommen

Kl. 13.10 Forskare Sanna Roos (ÅSUB) och forskningskoordinator Petra Granholm (Ålands fredsinstitut) presenterar resultaten från Tillitsstudien för Åland

Kl. 13.45 Maria Bäck, pol.dr och forskare vid Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi, diskuterar resultaten i studien för Åland i förhållande till tidigare forskning om social tillit och socialt kapital

Frågor från publiken

Kl. 14.10 Kaffepaus

Kl. 14.30 Lars Trägårdh, professor i historia och civilsamhälleskunskap, berättar om tillitens roll i det nordiska välfärdssamhället

Kl. 15.00 Laura Hartman, docent i nationalekonomi vid Uppsala universitet och ordförande för den svenska Tillitsdelegationen, håller en presentation om tillitsbaserat ledarskap – hur gör man?

Kl. 15.30 Gemensam diskussion om tillit

Tillitsstudie för Åland 2018

Ålands fredsinstitut, Petra Granholm

ÅSUB, Sanna Roos

12.11.2018

Tillit som undersökningsområde

Växande forskningsområde: sociologi, statsvetenskap, beteendepsykologi, offentlig förvaltning, företagsekonomi

Begreppet 'tillit':

- en uppfattning om att andra vill oss väl, eller åtminstone inte ont (Delhey & Newton 2005)
- Sammanfallande intressen - ömsesidighet (Hardin 2002)
- Uppfattning om den moraliska standarden i det samhälle där man bor (Uslaner 2002)

Tillitens riktningar

Tilliten kan vara...

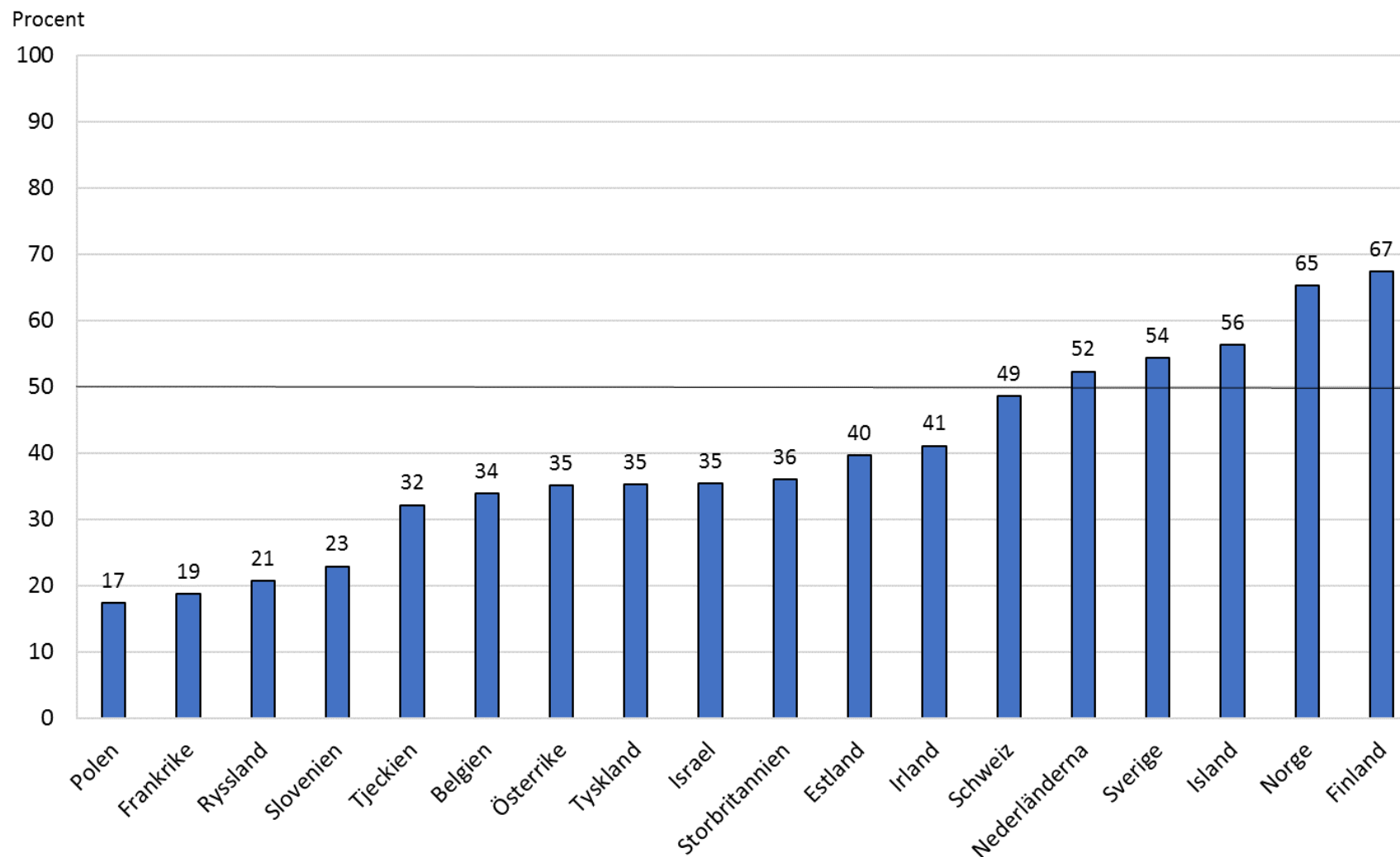
- **Horisontell:** Människor emellan
- **Vertikal:** människors förtroende för ett samhälles institutioner
- generell: allmän tillit, till okända
- partikulär: specifika, kända individer, till exempel familjemedlemmar, vänner och bekanta
- lokalsamhälletillit: folk som bor i närområdet (grannskap, stadsdel och kommun)

Undersökningens material

Undersökningens enkätfrågor utformades med relevanta nationella och internationella studier som grund.

- **World Values Survey:** förändrade värderingar samt dess sociala och politiska påverkan i samhället
- **European Values Study:** sociala nätverk, förtroende för andra, solidaritet och tolerans
- **International Social Survey Programme:** bl.a. sociala nätverk, social ojämlikhet och nationell identitet
- **The European Social Survey:** kartlägga stabilitet och förändringar i sociala strukturer, levnadsförhållanden och attityder
- **SOM-undersökningen:** (Samhälle, Opinion, Medier) vid Göteborgs universitet: svenskars vanor, beteenden, åsikter och värderingar när det gäller samhälle, politik och medier

Andel svarande med hög mellanmännsklig tillit i Europa

Källa: ESS 2016

Frågeformulering: "Skulle du säga att man i allmänhet kan lita på de flesta människor eller att man inte kan vara nog försiktig när man har att göra med andra människor?"

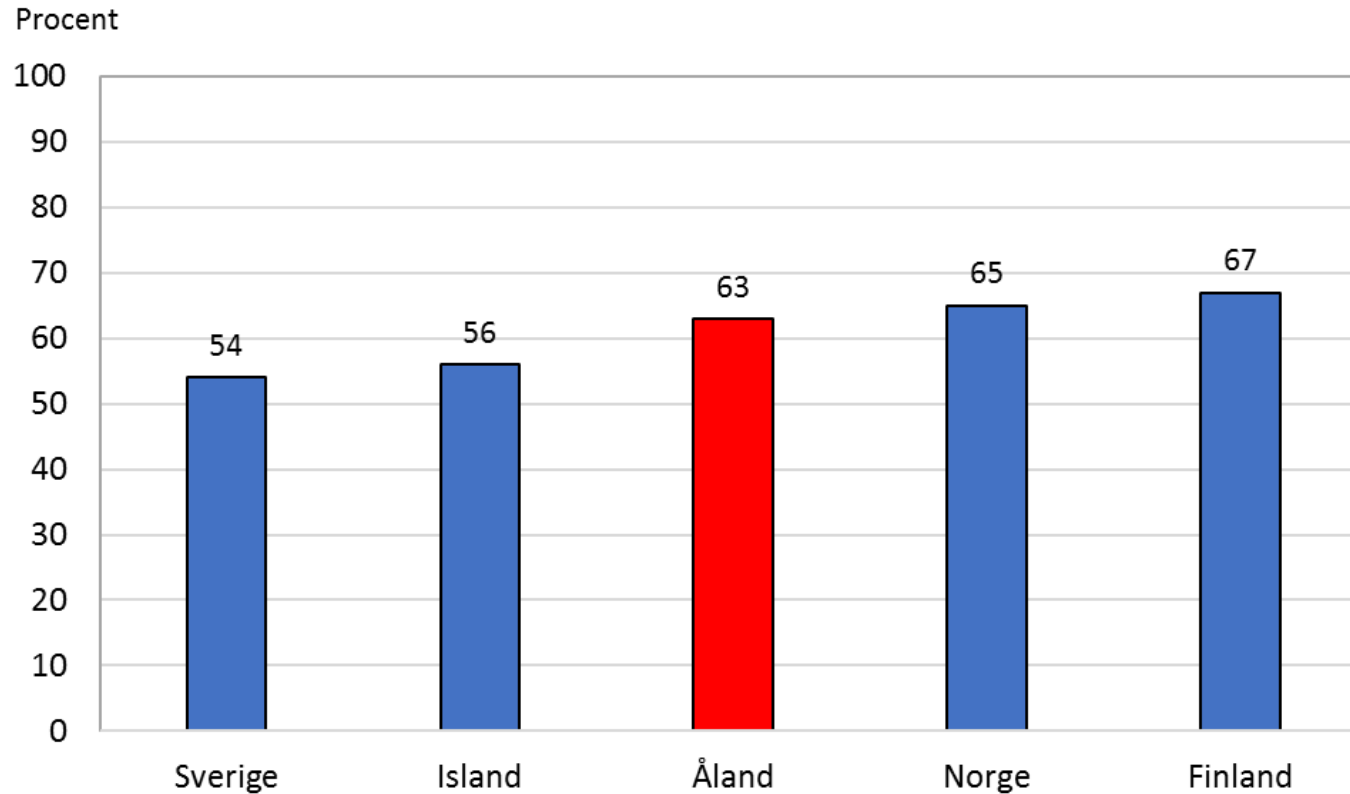
Skala: från 0 (man kan inte vara nog försiktig) till 10 (man kan lita på de flesta människor); 7-10 hög tillit

Tillitsstudie 2018

- Samarbete mellan ÅSUB och Ålands fredsinstitut, finansieras av Ålands landskapsregering
- Slumpmässigt urval av cirka 1.200 ålänningar (16-85 år)
- Totalt 681 svarande
- Viktade svar
- Bakgrundsvariabler:
 - kön
 - hur länge bott på Åland
 - förändringar i den egna ekonomiska situationen
 - nuvarande hälsa
 - nöjdhet med livet etc. etc.

Hög mellanmänsklig tillit på Åland

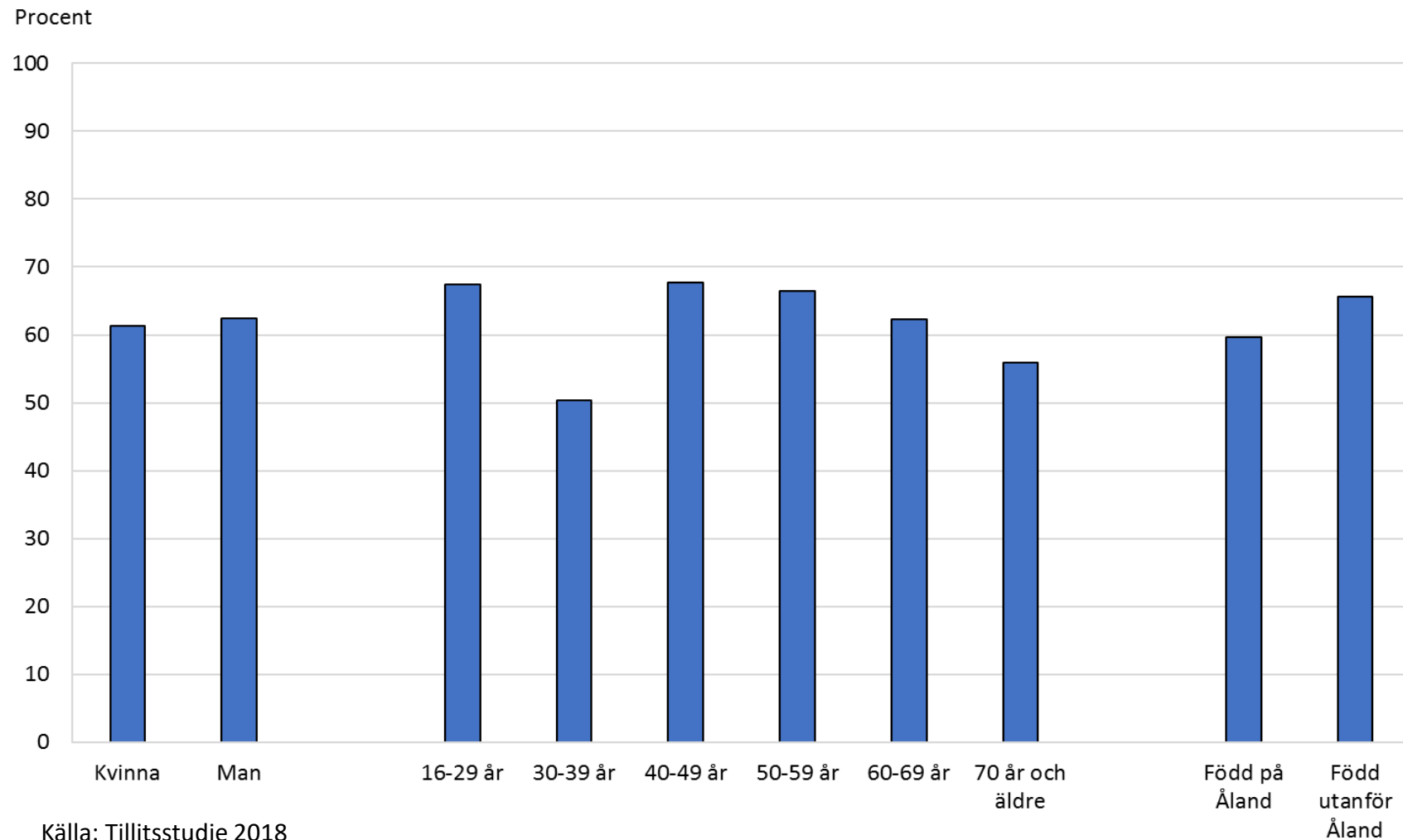

Källa: ESS 2016, Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Skulle du säga att man i allmänhet kan lita på de flesta människor eller...?"

Skala: från 0 (man kan inte vara nog försiktig) till 10 (man kan lita på de flesta människor); 7-10 hög tillit

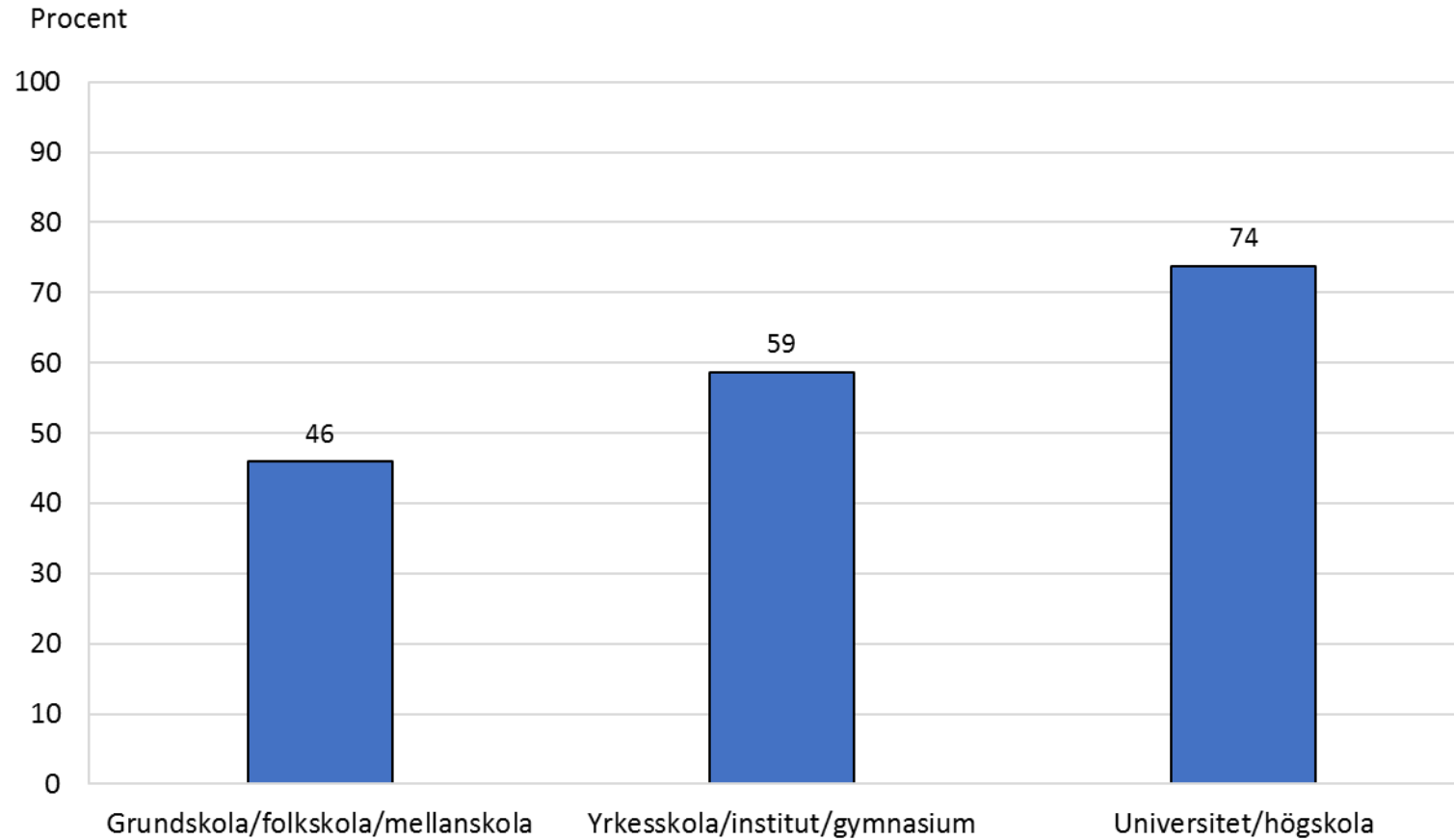
Andel svarande med hög mellanmännisklig tillit

Frågeformulering: "Skulle du säga att man i allmänhet kan lita på de flesta människor eller...?"

Skala: från 0 (man kan inte vara nog försiktig) till 10 (man kan lita på de flesta människor); 7-10 hög tillit

Vem är en "höglitare"?

Källa: ESS 2016, Tillitsstudie 2018

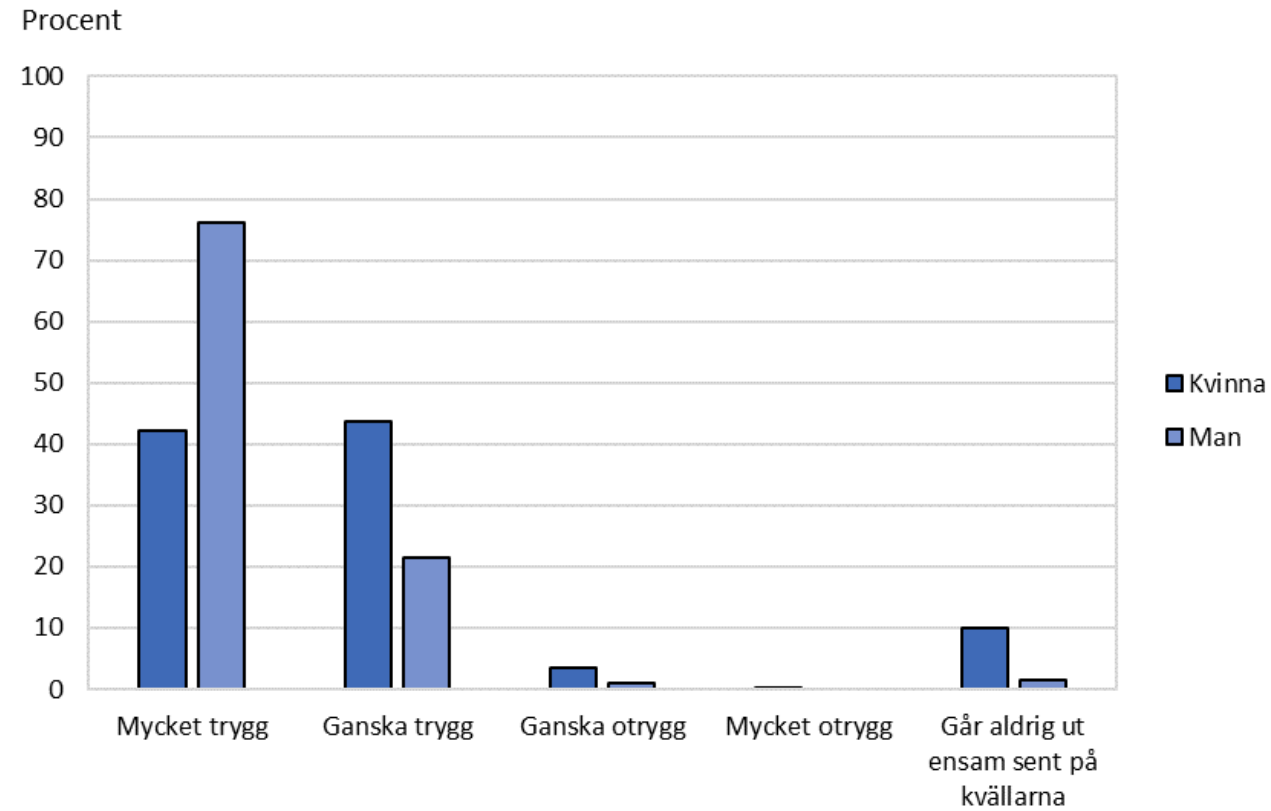
Frågeformulering: "Skulle du säga att man i allmänhet kan lita på de flesta människor eller...?"

Skala: från 0 (man kan inte vara nog försiktig) till 10 (man kan lita på de flesta människor); 7-10 hög tillit

Vem är en "höglitare"?

- De svarande som **inte** har varit arbetslösa (sammanslagande minst tre månader under de senaste fem åren)
- De svarande som upplever att den egna ekonomiska situationen har **förbättrats eller förblivit ungefär densamma** (under de senaste tolv månaderna)

Trygghet

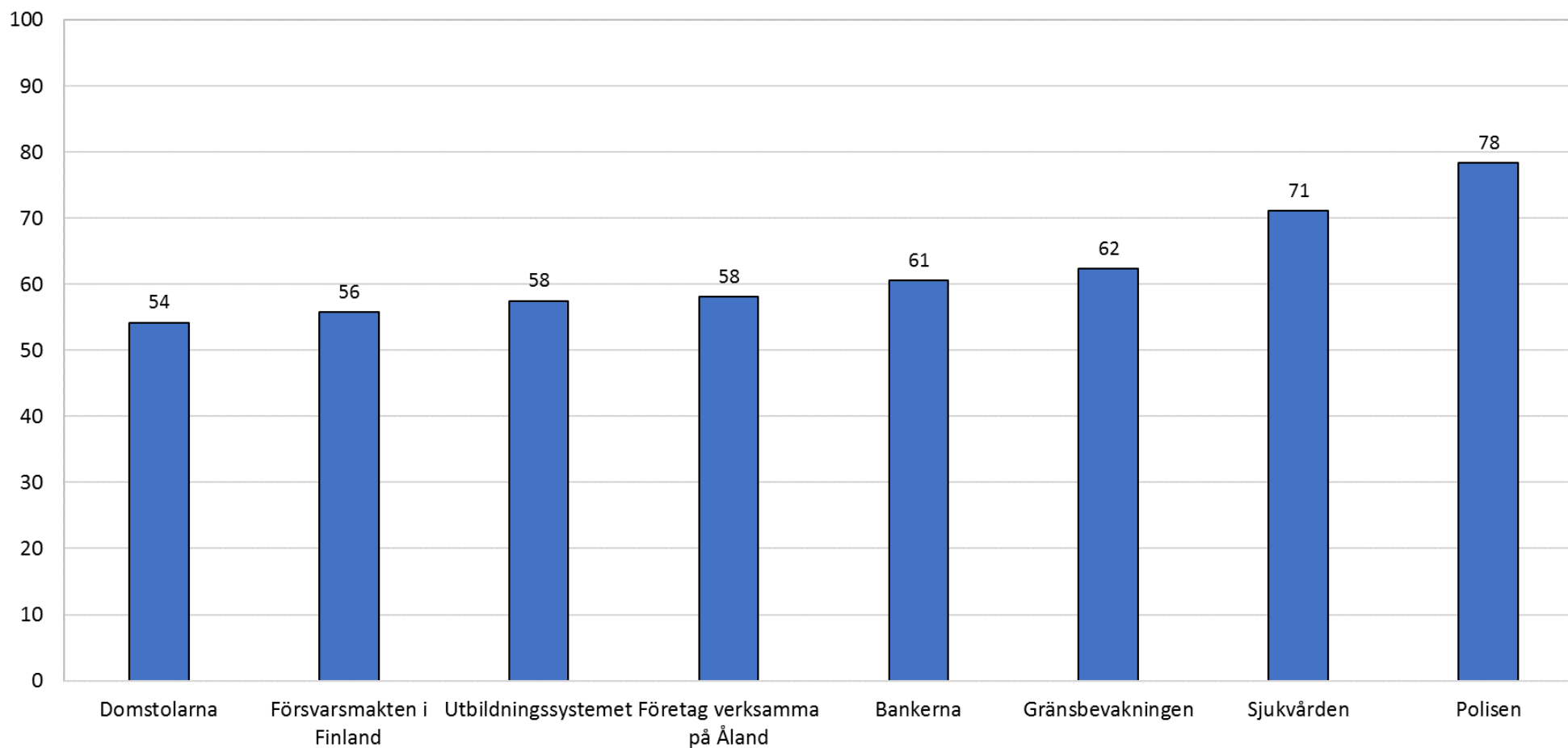

Not: Reviderade uppgifter. Skillnaderna är statistiskt signifikanta ($p < .01$).
Källa: Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Om du går ut ensam sent en kväll i området där du bor, känner du dig då..."

Förtroende för samhällsinstitutioner och -grupper

Procent

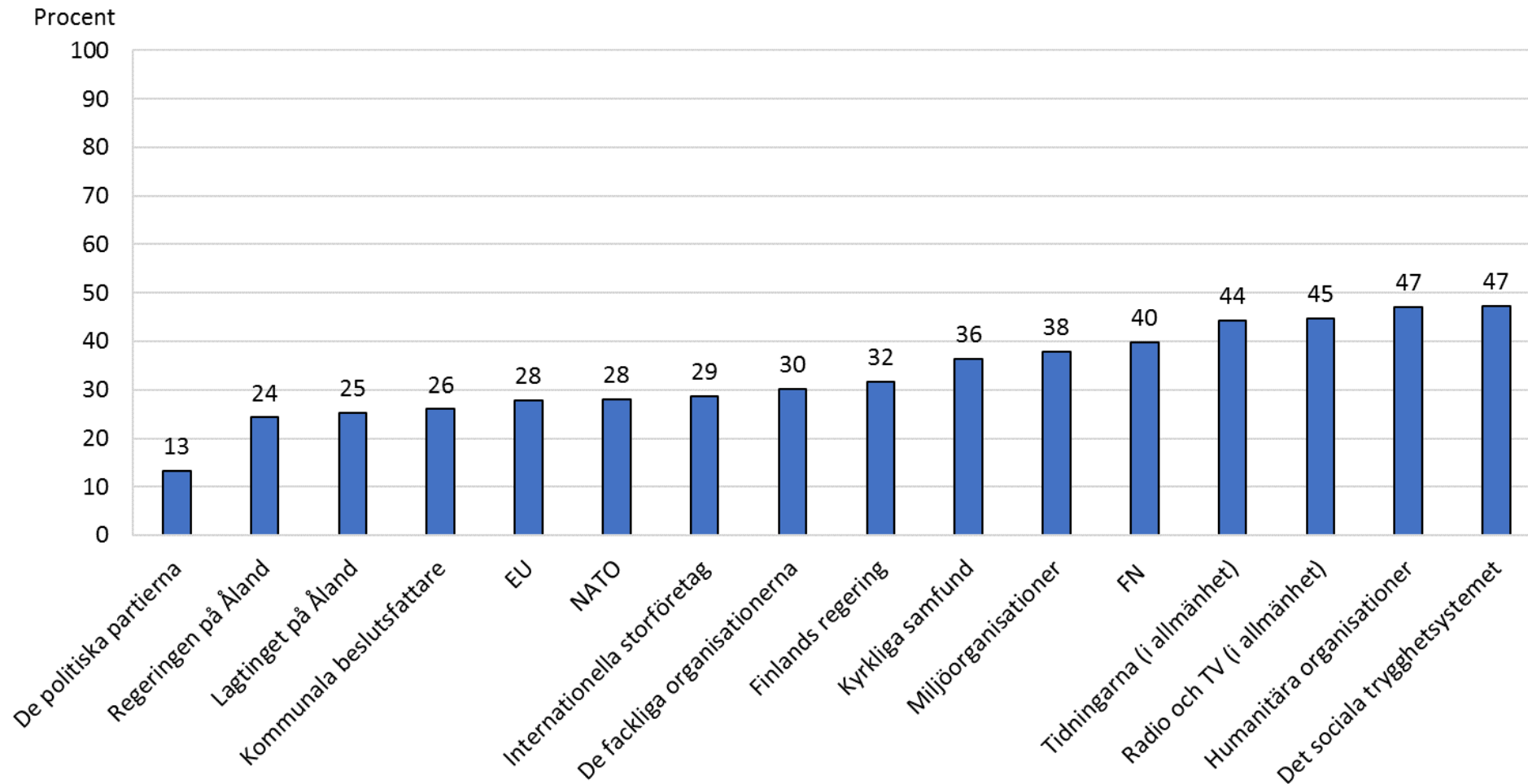

Källa: Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?"

Skala: 1 (mycket stort), 2 (ganska stort), 3 (varken stort eller litet), 4 (ganska litet), 5 (mycket litet); **1-2 stort förtroende**

Förtroende för samhällsinstitutioner och -grupper

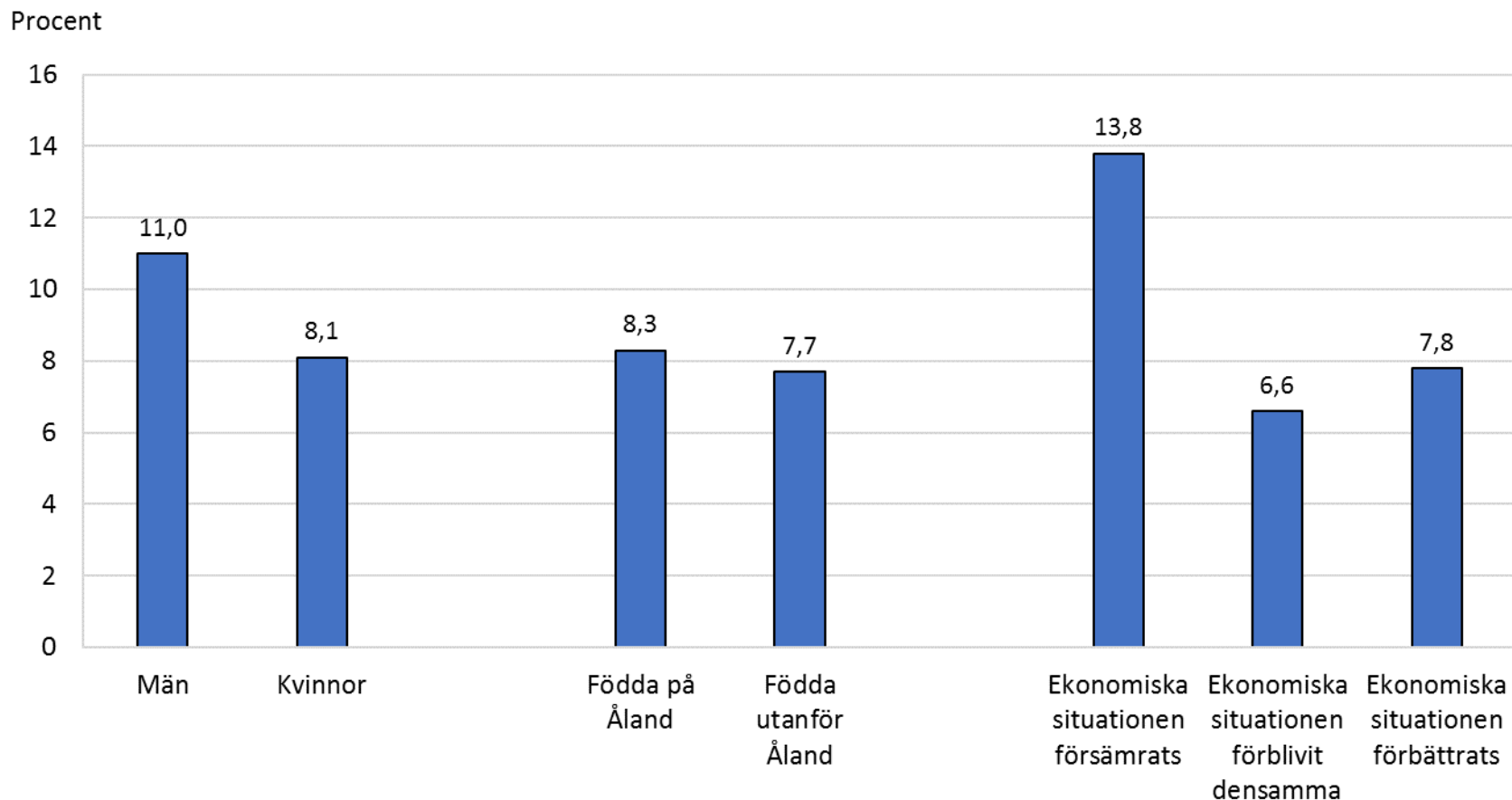
Källa: Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?"

Skala: 1 (mycket stort), 2 (ganska stort), 3 (varken stort eller litet), 4 (ganska litet), 5 (mycket litet); **1-2 stort förtroende**

Svarande med litet förtroende för "närpolitik"

(politiska partier, regeringen på Åland, lagtinget på Åland, kommunala beslutsfattare)

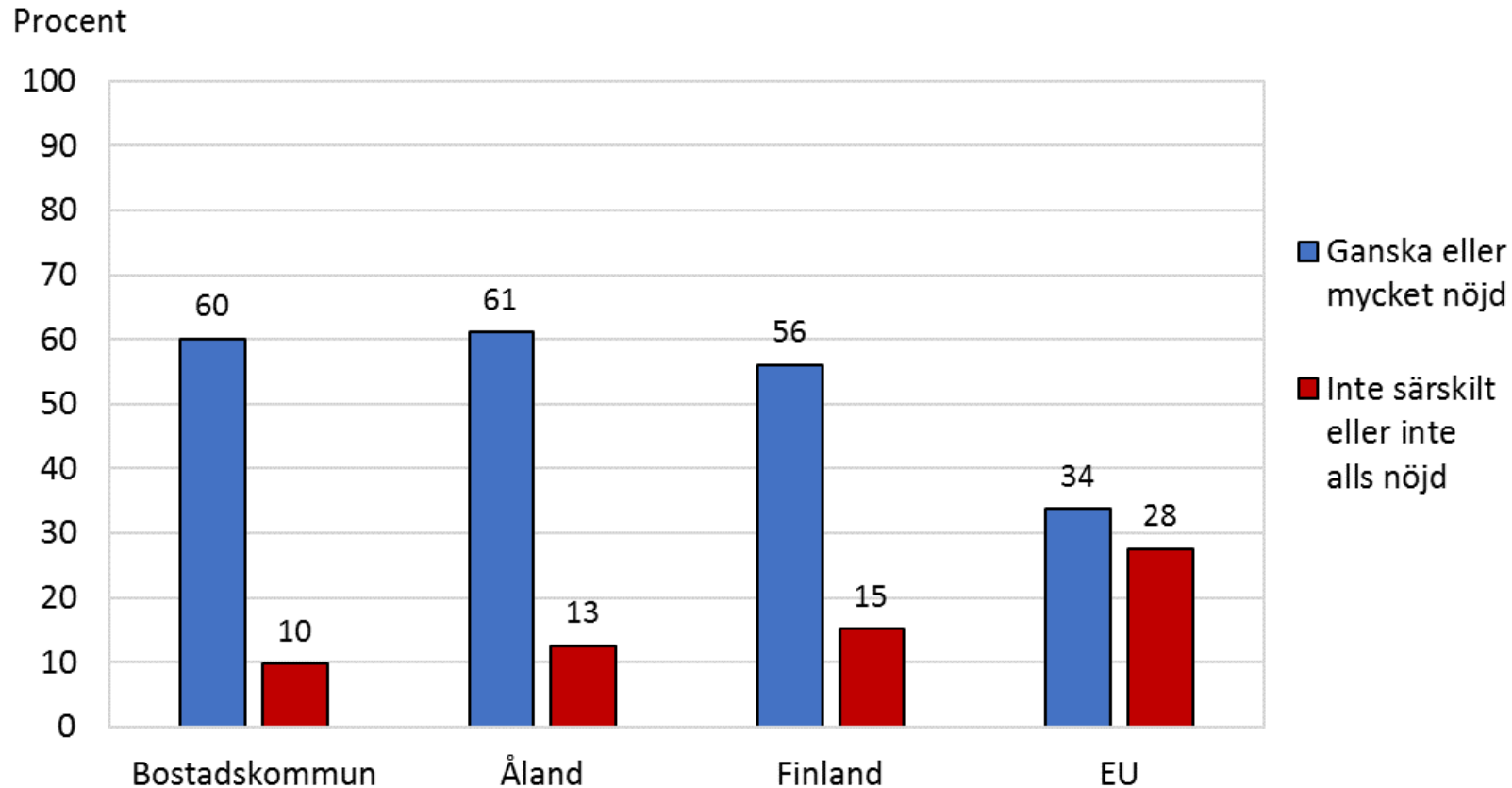
Not: Skillnaderna är statistiskt signifikanta ($p < .01$)

Källa: Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande institutioner och grupper sköter sitt arbete?"

Skala: 1 (mycket stort), 2 (ganska stort), 3 (varken stort eller litet), 4 (ganska litet), 5 (mycket litet); **4-5 litet förtroende**

Nöjdhet med hur demokratin fungerar

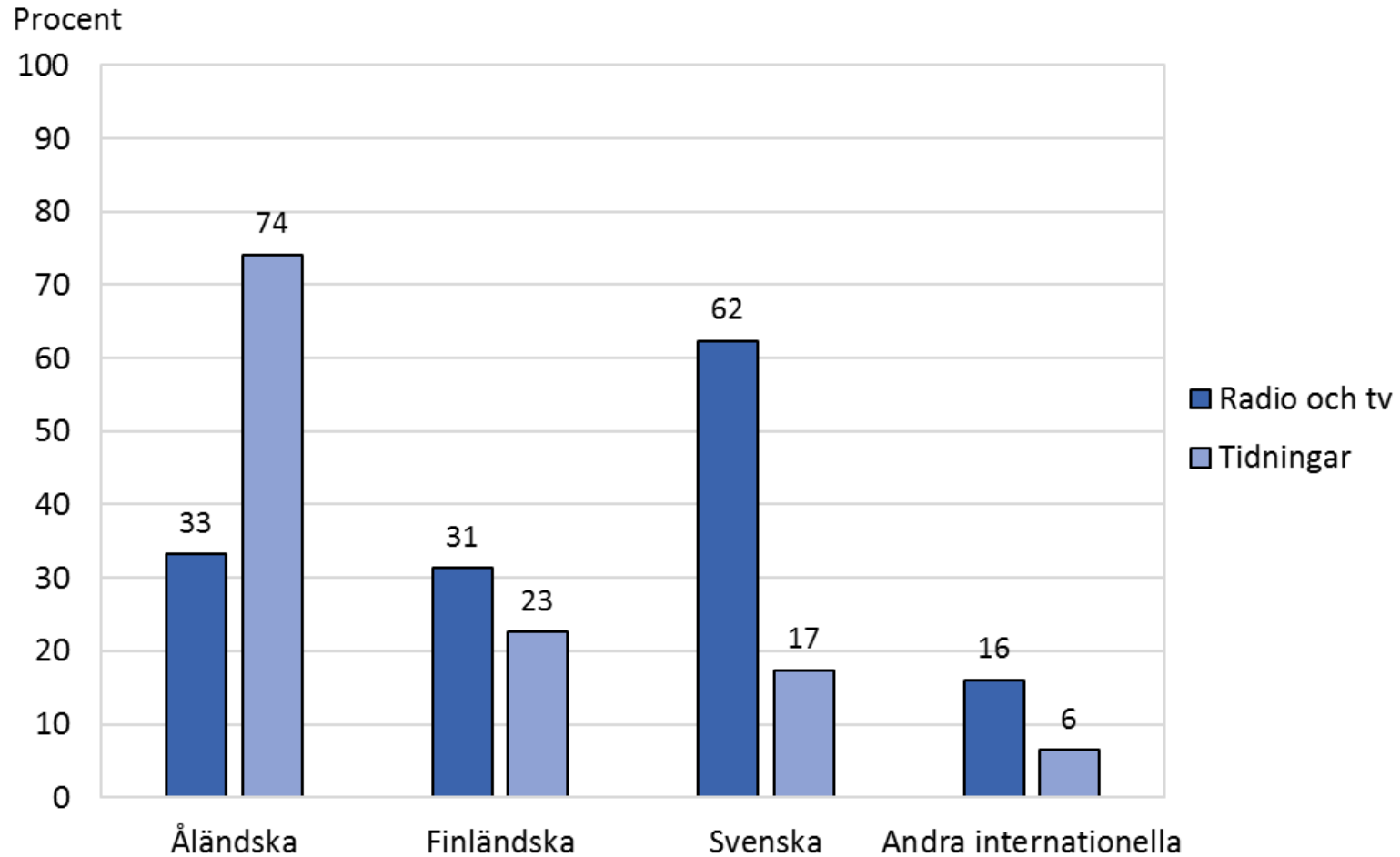

Källa: Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i:"

Skala: 1 (mycket nöjd), 2 (ganska nöjd), 3 (varken nöjd eller missnöjd), 4 (inte särskilt nöjd), 5 (inte alls nöjd)

Nyhetstjänster som används minst fem dagar i veckan

Källa: Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Hur ofta brukar du ta del av följande nyhetstjänster?"

Skala: minst 5 dagar/vecka, 1-4 dagar/vecka, mer sällan eller aldrig

Tillit och nya mått på välbefinnande

- Mellanmännisklig tillit påverkas av
 - självskattad hälsa (67 % upplevde sin hälsa som bra/mycket bra)
 - nöjdhet med livet (90 % var nöjda med sitt liv)
- Självskattad hälsa och nöjdhet med livet har dessutom en koppling till
 - Intresset för politik och röstande, nöjdhet med demokratin
 - Mediekonsumtion
 - Den rapporterade oron
 - Känslan av samhörighet

Mellanmänsklig tillit är markant lägre bland svarande med...

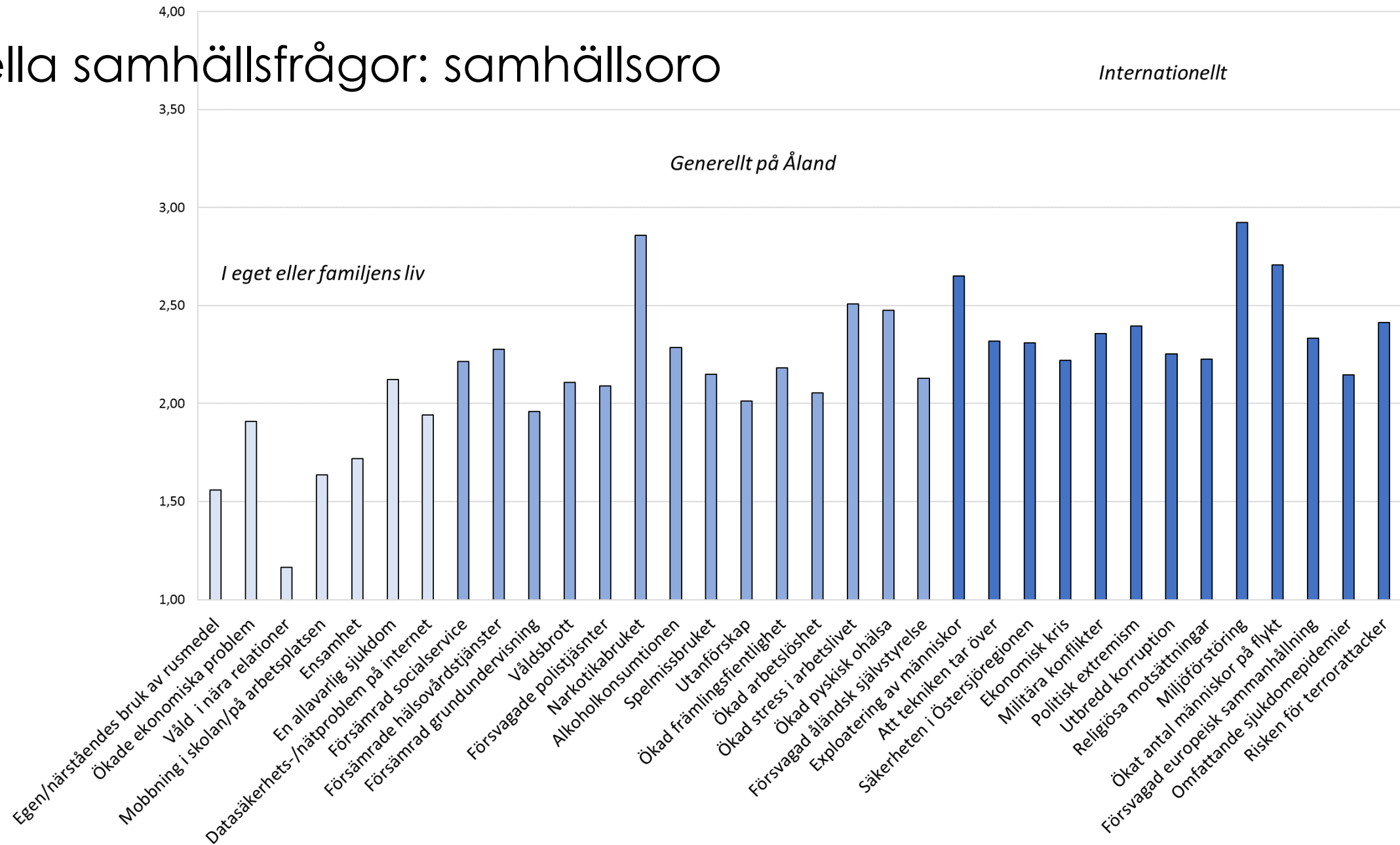
- en grundläggande utbildning
- svag ekonomisk situation
- svagt förtroende för institutioner och grupper i samhället
- missnöje med hur demokratin fungerar
- dålig självskattad hälsa och missnöje med livet

Tillit på Åland

— Mörka moln eller fri horisont?

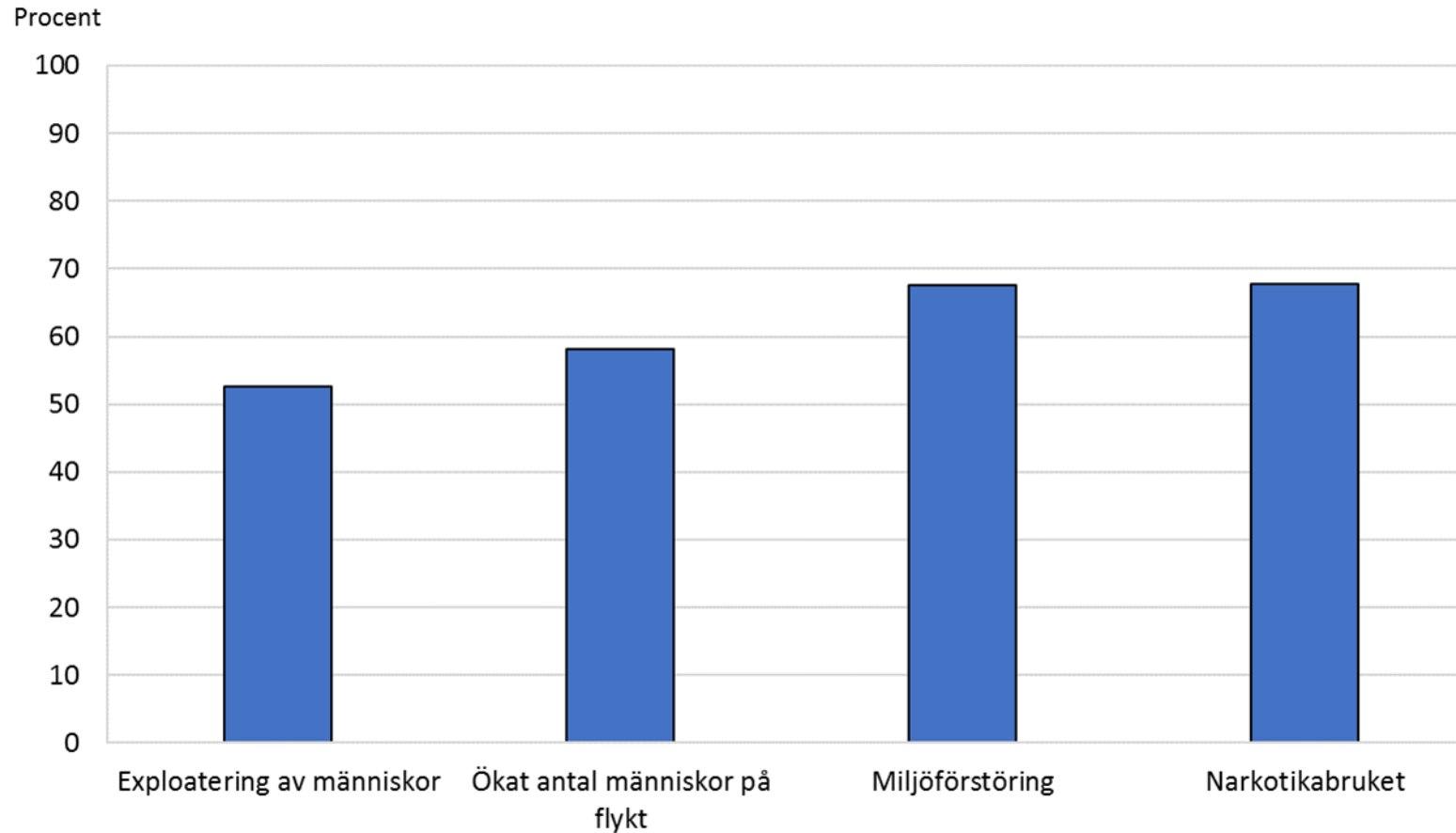
Aktuella samhällsfrågor: samhällsoro

Frågeformulering: "Hur mycket bekymrar följande dig med tanke på framtiden?"

Skala: 1 (inte alls), 2 (något), 3 (rätt mycket), 4 (mycket)

Största orosmoln för framtiden

Källa: Tillitsstudie 2018

Frågeformulering: "Hur mycket bekymrar följande dig med tanke på framtiden?"

Skala: 1 (inte alls), 2 (något), 3 (rätt mycket), 4 (mycket)

Öppna svar

- "Rysslands beteende"
- "Överpopulation, resurser som inte räcker till"
- "Polarisering av samhället"
- "Cyberattacker"
- "Finlands arroganta sätt mot minoriteter i Finland"
- "Demilitariserade Åland vid en väpnad konflikt/annektering vid konflikt öst/väst-blocken"
- "Invandring, påtvingad integration i daghem och skola"
- "Svenska språkets utveckling/avveckling"
- "EU:s inblandning i lokala frågor, EU är för stort för att kunna utföra det de borde uträtta. Bättre med en nordisk union"
- "Att låta marknaden/ekonomin styra våra liv"
- "Oro för sämre kvalitet på matproduktion"
- "Dricksvatten, räcker det?"
- "Att traditionell media ej är objektiva och konsekvensneutrala och styrs av åsikter istället för fakta"
- "Osaklig politisk debatt; vissa politiker/partier har "trumpifierats" och förfalskar fakta medvetet"
- "Många ålänningars ökade främlingsfientlighet"
- "Digitalberoendet (människor och skärmar)"

Aktuella samhällsfrågor: samhörighet

Samhörighet:

Åland

Norden och Finland

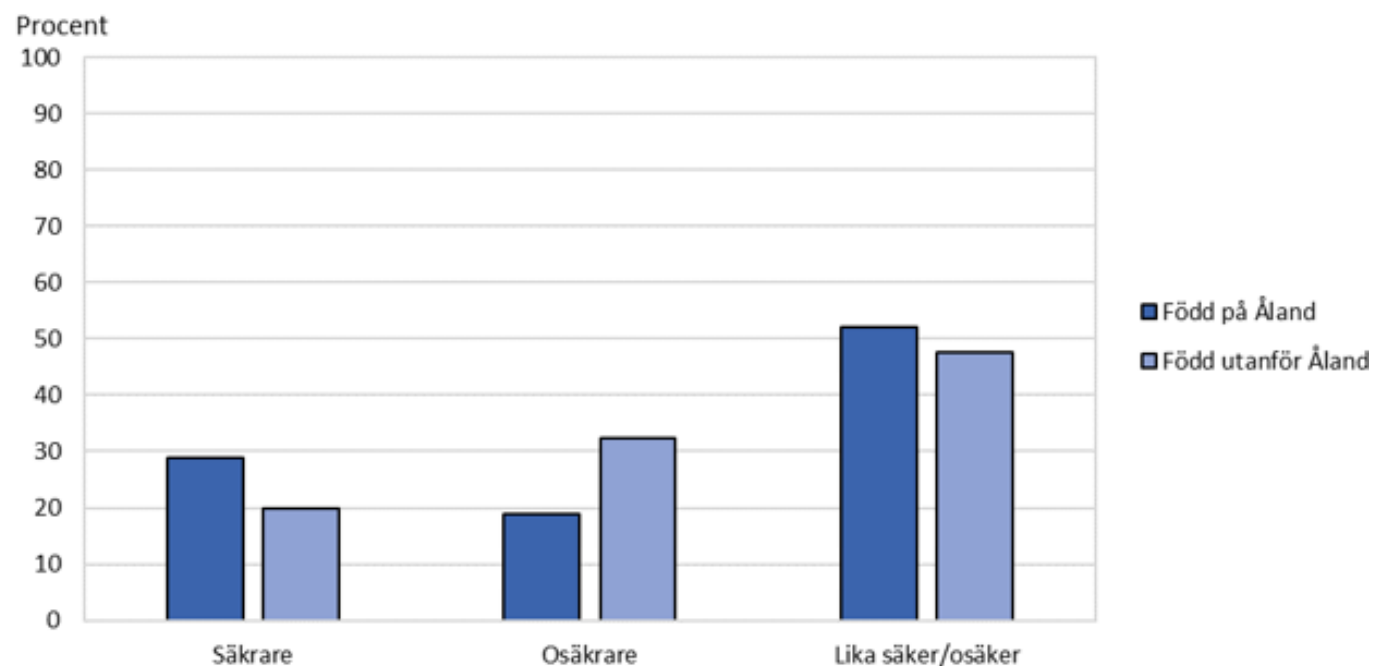
Europa/EU och Sverige

Stark samhörighet med Åland och EU hade en koppling till stark mellanmänsklig tillit

Aktuella samhällsfrågor: demilitariseringen

- Svaren liknande som 1986: de flesta anser att Åland är lika säkert/osäkert vid en stormaktskonflikt p.g.a. demilitariseringen
- Svårt att ta ställning till frågan!

Figur 31. Svarsfördelning (%) bland de svarande som har tagit ställning till Ålands säkerhet i samband med en militär konflikt (efter födelseort)

Not: Fråga 26: 'Anser du att Åland i fall av en militär konflikt mellan stormakterna är säkrare eller osäkrare p.g.a. demilitariseringen?'

Källa: Tillitsstudie 2018.

Tack för visat intresse!

www.asub.ax

www.facebook.com/AASUB